Chirurgisk Kasuistik fra Kommunehospitalet.

Meddelt i det kgl. med. Selskabs Møde d. 17de October 1867.

af

Overlæge **Withusen.**

---

1. Hydrocele.

Den nutildags almindeligste Methode ved Behandlingen af Hydrocele, nemlig Punktur med paafølgende Injektion af en Blanding af Jodtinktur og Vand, giver jo visselig i en stor Mængde Tilfælde et tilfredsstillende Resultat, forsaavidtsom Patienten idetmindste for en Tid bliver befriet for Vandansamlingen, omend denne ofte efter nogle Aars Forløb igjen vender tilbage og atter maa behandles paa samme Maade eller ved den radikale Operation[1]. Men det hænder ogsaa ofte, at denne Methode ikke engang giver et temporært gunstigt Resultat, at der vel indfinder sig en vis Grad af Betændelse med ny Udgydning i Tun. vaginal., men at denne derpaa bliver stationær og Patienten altsaa er lige vidt. I de halvtredie første Aar af Kommunehospitalets Virksomhed har jeg behandlet 19 Tilfælde af Hydrocele med Punktur og In-

---

[1]) Etatsraad Stein har fundet disse Tilbagefald saa hyppige, at han i de sidste Aar af sin Virksomhed paa Fred. Hosp. (jvfr. «Hospitals-Meddelelser» 5te Bd. 1852) anbefalede og udførte den radikale Method som generel for Hospitalspatienter. Om Hyppigheden af Tilbagefald kan jeg ikke give bestemte Meddelelser, da intet af de i Kommunehospitalet behandlede Tilfælde findes opført som saadant.

jektion; et af disse, et Barn paa 1 Aar, maa jeg regne fra, da jeg her anvendte Injektion af Alkohol; et andet kan heller ikke medregnes, da Patienten døde pludselig Dagen efter Operationen, udenat der havde været særegne lokale Tilfælde, og udenat der ved Sektionen blev fundet Nogetsomhelst, der kunde forklare denne pludselige Katastrophe. De øvrige 17 Syge fik samtlige en Injektion af enten en Del Jodtinktur til 2 Dele Vand, eller senere af lige Dele, med Gjenudtømmelse af Vædsken efter 3—4 Minuters Forløb. Men hos disse indtraf det fem Gange, at Vædsken i Tun. vaginalis blev staaende efter at være reproduceret, og at Patienterne forlode Hospitalet, utaalmodige over dette Resultat. Jeg erindrer ogsaa flere Gange at have set det Samme paa Almindeligt Hospital. Da der nu hverken i Maaden, hvorpaa Operationen var foretagen, eller i Tilfældenes Beskaffenhed var nogen Grund at finde til dette negative Resultat, bestemte jeg mig til at følge den Methode, som Syme og andre engelske Chirurger med Held have brugt i den senere Tid, og som jeg vilde kalde den stationære, nemlig at injicere en ringe Mængde, c. ℥ij, ren Jodtinktur, som lades tilbage i Tunica vaginalis. Jeg har bemærket adskillige Fordele ved denne Fremgangsmaade: for det Første med Hensyn til Tiden. I de halvtredie første Aar bleve, som anført, 17 Operationer udførte; disse havde 540 Sygedage eller for hver 31,8 Dage. I de sidste halvandet Aar forefaldet 18 Operationer med samlede Sygedage 414 eller for hver 23 Dage. Dette er nu for hver enkelt Patient en Forskel af 8,8 Dage, hvilket giver en samlet Gevinst for Hospitalet af 158,4 Sygedage. Dernæst har jeg bemærket, at den nye Ansamling, som indfinder sig efter Operationen, i Almindelighed ikke stiger saa høit efter den stationære Injektion som efter den tidligere Methode. Forklaringen heraf har jeg tænkt mig at være den, at den rene Jodtinktur muligen udøver en mere kauteriserende Indflydelse paa den serøse Hinde og i høiere Grad end den fortyndede hæmmer dens afsondrende Virksomhed. Hvorvidt den mere end den anden sikkrer mod Tilbagefald, tør jeg ikke have

nogen Mening om, da endnu for kort en Tid, kun 1½ Aar, er hengaaet, siden de første Patienter bleve opererede. Hidtil har imidlertid ingen af de Opererede meldt sig med Tilbagefald.

2. Stort Hygrom i Bursa mucosa subbicipitalis.

Hans Lydiksen, Bondekarl, 26 Aar gammel, der indkom i Hospitalet d. 6te Juni 1867, har altid nydt en god Helbred og har aldrig tidligere ligget tilsengs. Begge hans Forældre leve endnu og ere raske. For omtrent et Aar siden lagde han Mærke til, at der var nogen Svulst i venstre Knæhas, udenat han vidste Noget om nogen forudgaaet Vold eller Overanstrengelse. Han gjorde i 4 Maaneder Militærtjeneste og fandt sig ikke besværet af Svulsten. For omtrent ½ Aar siden opdagede han en lille, begrændset, indolent Svulst tæt indenfor Senen af M. biceps, som i Begyndelsen ikke hindrede ham i at arbeide; i de tre sidste Maaneder er den voxet hurtig og har naaet sin nuværende betydelige Størrelse. Han har i de sidste 14 Dage ikke kunnet foretage sig noget Arbeide, da i saa Tilfælde Svulsten tog til; men den faldt igjen, naar han holdt sig i Rolighed. Han har gaaet oppe og har ingen Smerter havt.

Der ses nu i venstre Poples en Svulst af omtrent en svær knyttet Haands Størrelse; den ligger under Senen af Musc. biceps, saaledes at omtrent ligemeget af den svulner frem paa begge Sider af denne Sene. Svulsten er aldeles ikke om, er bedækket med fuldkommen naturlig Hud, tillader Bøining og Strækning af Ledet, der intet Abnormt frembyder. Naar man lader ham bøie Knæet, spændes den stærkt og viser sig da at være jævn rund og skarpt begrændset saavel opad som nedad. Den er af blød Konsistens og giver en tydelig Fluktuationsfornemmelse. Der er ingen Pulsation. Knæet maaler over øvre Rand af Patella, som er dets største Peripheri, 17" 2''' mod 13" 8''' paa den sunde Side. Længden af Svulsten i Poples er 4" 4''', den forreste Udbugtning er 3" 6'''.

Der gjordes med en Trokar en Punktur med Udtømmelse af ℥xij af en klar, lysgul Vædske, af seig eller slimet Konsistens, som ikke indeholdt faste Bestanddele. Efterat Punkturaabningen var tillukket med Hefteplaster og Kollodium, dækkedes hele Omfanget af Sækken med et Vesicatorium. Efterat Fluen havde suppureret stærkt i henved tre Uger, blev den lægt. Sækkens udadtil vendende Væg føltes da meget fortykket, og der var kun en ringe Fluktuation; men i Løbet af 14 Dage var Ansamlingen tiltagen, saaat der ved en Punktur udtømtes c. ℥iij af en lignende Vædske som tidligere. Der gjordes Injektion af Træ jodii ʒij, som lodes tilbage i Sækken. Reaktionen efter Indsprøitningen var kun

ringe; men Vædsken samlede sig paany, skjønt ikke i nogen betydelig Mængde, medens samtidig Sækkens Vægge syntes at trække sig sammen og at fortykkes. Punktur og Injektion foretoges i det Hele 4 Gange; lidt over en Uge efter den sidste Indsprøitning, som ikke umiddelbart havde fremkaldt særegne Tilfælde, begyndte der d. 28de Juli at opstaa en Svulst af hele Knæregionen og lidt opad Laaret. I Kapslen var der en temmelig betydelig Ansamling; han havde gastriske Tilfælde og stærk Feber. Han henlaa nu til midt i September med heftige Febertilfælde, stærk Sved, Smerter i forskellige Artikulationer, navnlig i begge Skulderled samt i høire Albu- og Haandled. Ansamlingen i Knæledet aftog efterhaanden, hvorimod den atter tiltog i Sækken i Poples. Der kom Smerter og Ømhed i denne, og d. 19de Aug. dannede der sig en spontan Aabning paa det mest prominerende Sted af Svulsten, med Udtømmelse af en seropurulent Vædske. Dette vedligeholdt sig under Bedring af Almentilstanden, efterat Aabningen var dilateret. Det blev efterhaanden fuldkommen purulent, og den 10de Septbr. blev det nødvendigt at gjøre en Kontraaabning; igjennem denne indbragtes en Finger og føltes et haardt Legeme, som ved Udtagelsen viste sig at være et lille nekrotisk Benstykke af en Ærts Størrelse, hvorpaa blev indlagt

Drainrør.

Herefter tabte Svulsten og Suppurationen sig hurtigt og er nu, omtrent 5 Maaneder efter Indlæggelsen, ganske hævet. Der er kun ringe forøget Omfang af Knæet; han kan fuldkommen extendere Benet, men kun bøie det i en Vinkel af omtrent 145 Grader.

Han blev udskreven den 21de Oktober.

3. Fremmede Legemer i Knæledet.

D. 23de Mai 1866. Chr. Engholm, Bagersvend, 21 Aar gl., har for to Aar siden lidt af en Affektion af høire Underextremitet, der yttrede sig ved Hævelse fra lidt over Knæet ned til Anklen; han behandledes dengang med Blodkopper og Omslag. Extremiteten har senere været sund og fuldkommen brugbar. For 4 Dage siden mærkede han pludselig, efter i Løbet af Dagen at have gaaet meget, en stikkende Smerte i Knæet og Vanskelighed ved Bevægelse. Smerten tabte sig hurtigt, og Bevægelsen var atter fri; men Tilfældet vendte kort efter tilbage og har senere indfundet sig gjentagne Gange, pludseligt under Gangen, med heftige Smerter i Knæet, som blev staaende krumbøiet, uden at kunne flekteres eller extenderes. Han mærkede da selv, ved at gnide Knæet for at lette Smerten, et lille, meget bevægeligt Legeme, der hurtig smuttede bort, hvorved Smerten tabte sig og Bevægelsen atter blev fri.

Ved Undersøgelsen i Hospitalet fandtes Knæet sundt, uden Ansamling, kun lidt ømt i Poples ved stærkere Flexion. Det fremmede Le-

geme føltes ved øvre, ydre Rand af Patella, meget bevægeligt, af Størrelse som Enden af en Tommelfinger. Der blev lagt

en Træskinne

i Hasen og derover en Dextrinbandage,

som lod Knækapslen fri, men fuldkomment immobiliserede Ledet.

Den 30te Mai gjordes Exeision

paa ydre Side af Ledet gjennem en Incision af $1^1/_2$" Længde gjennem de nedad forskudte Integumenter. Der var nogen arteriel Hæmorrhagi, som standsedes, inden Kapslen blev incideret. Dette skete paa en Hulsonde, og det ved en Medhjælper fixerede fremmede Legeme saas da at ligge lige i Saaret. Det blev extraheret med en lille skarp Hage, Integumenterne bragtes i Situs, og der anlagdes

4 Suturæ circumvolutæ

og Isblære.

Det fremmede Legeme havde Form og Størrelse som en meget stor afskallet Mandel; den ene Flade var konkav og glat, den anden konvex, med mange smaa Fordybninger og Ophøininger; i den ene Extremitet var der en lille fin Spids, som en Antydning af en tidligere Tilheftning.

31te Mai. Patienten havde igaar en enkelt Kuldegysning med lidt frekvent Puls; han sov ikke efter Syr. morph. ʒj,

men fik om Aftenen Kl. 11 flere heftige Kulderystelser, som senere paa Natten gjentoge sig, med Vildelser. Efter

Inf. Chamomillæ calid.

fik han henad Morgenstunden lidt Søvn. Der var imorges nogen Smerte i Knæet og nogen Ømhed om Saaret og Svulst i Ledet, hvorfor

Hirud. med. Nr. XV.

1ste Juni. Ømheden og Smerten have tabt sig. Henad Middag stærke Kulderystelser, som hævedes efter Infus. chamom.

Derefter Søvn. Let Ansamling i Kapslen. P. 96.

2den Juni. Atter Kuldegysninger med stærkere Smerter i Knæet og opad Laaret, med forøget Svulst af Knæet.

Hirud. med. Nr. XV

med Lindring af alle Tilfældene. Han sov derpaa om Natten, havde Aabning efter et Laxans.

Cont. Isblære.

3die Juni. Befindendet i det Hele godt, ingen Kulde, nogen Madlyst, P. 96. Naalene bleve iaftes udtrukne; men Traadene lodes tilbage paa deres Plads og dannede med det fra Iglebidene udflydte Blod en fast Bedækning over Saaret. Svulsten af Knæet er ikke tiltagen; men der er endnu nogen Ømhed i Omfanget af Saaret.

4de Juni. Da en af Suturerne idag løsnedes, udflød der lidt blodblandet Pus, og der er nogen phlegmonøs Svulst omkring Saaret.

Cont. Isblære.

5te Juni. Svulsten af Knæet uforandret, rigeligt purulent Udflod fra øvre Saarvinkel. P. 96.

6te Juni. Han føler sig i det Hele vel. God Søvn, ingen Smerter. Ingen yderligere Svulst. Purulent Udflod vedbliver, kommer fra en lille Phlegmone under Huden opad Laaret.

7de Juni. Ingen Feber. Ingen Smerter i Knæet, hvor Svulsten har tabt sig, kun en ubetydelig Ansamling i den øvre Poche af Kapslen. Phlegmonen omkring Saaret næsten svunden.

8de Juni. Velbefindende. Klager kun over Sult. Næsten al Svulst af Knæet er falden Sep. Isblære.

Helbredelsen gik nu jævnt fremad, skjont der holdt sig lidt Ansamling i Kapslen indtil den 9de Juli. Der var ogsaa nogen Stivhed i Ledet, som behandledes med lokalt Dampbad.

Da han den 14de August blev udskreven, 77 Dage efter Operationen og 82 Dage efter Indlæggelsen, gik han godt, med bevægeligt Knæ.

D. 20de Marts 1867. Vilh. Vald. Magne, 31 Aar gl., Tommersvend, har for flere Aar siden bemærket, at hans hoire Knæ af og til, naar han bøiede det til en vis Grad, ligesom blev staaende og ikke kunde bøies helt, før han engang havde rettet det helt ud. Han har iovrigt aldrig havt Gene ved Gangen eller Smerte i Ledet. I de sidste Par Uger har det været svullent og lidt ømt paa Indsiden og i Poples. Ved Indlæggelsen er der en middelmaadig Ansamling, og ved den ydre, ovre Rand af Patella foles et nøddestort, bevægeligt og glat Legeme, som ved mindste Tryk skifter Plads, men kun i ringe Grad, og strax indtager den tidligere Stilling.

Rullebandage.
Catapl. saturnin.

Da Svulsten og Ansamlingen i Knæet efter 8 Dages Forløb vare aftagne, føltes det fremmede Legeme fuldkommen bevægeligt, som om det imidlertid havde afsnøret sig fra sin Forbindelse med Kapslen.

Sep. Cataplasma.
Kompression.

29de April var baade Ansamlingen og Ømheden ganske svundne.

7de Mai kunde Patienten gaa uden Smerte, og

16de Mai blev han udskreven med et elastisk Knæstykke.

Men 3 Uger efter, den 6te Juni, begærede han atter at indlægges, idet han i den sidste Tid under Gangen ofte fik en pludselig, heftig Smerte i Knæet, som om Noget kom i Klemme, saaat han maatte staa stille. Til enkelte Tider kom disse Anfald 20 til 30 Gange i et Kvarterstid; til andre Tider kunde der være 2 til 3 Timer imellem dem. Han kan ved en gnidende Bevægelse fore det fremmede Legeme ud paa Ydersiden af Patella og kan da igjen gaa. Der er ingen Ansamling i

Kapslen. Han ønsker bestemt, at en Radikaloperation maa blive institueret.

Til denne Ende blev den 8de Juni

en Dextrinbandage

anlagt, med en lige Træskinne i Hasen og fri Knækapsel.

Den 13de Juni foretoges Excision,

efterat Legemet var fixeret paa Ledets ydre Side udenpaa Condylus externus. Operationen var lidt vanskelig, idet det ikke var muligt at stramme den meget slappe Ledkapsel over Legemet; men da den var indskaaren, sprang det med Kraft ud og henad Gulvet. Saaret forenedes med Sutur og Hefter,

og der anlagdes 2 store Isblærer

samt Gouttière.

Han var derefter vel indtil Kl. 4 Eftermiddag, da der optraadte Febertilfælde med lidt Smerte og Spænding i Ledet; han sov imidlertid fra Kl. 10 Aften til Kl. 4 om Morgenen, men da Smerterne

den 14de bleve stærkere, anbragtes

20 Igler,

hvorefter Smerterne ophørte.

15de Juni. Saaret er godt agglutineret.

Suturerne fjernes.

Der indtraadte derpaa gastriske Tilfælde og en traumatisk Erysipelas samt en Suppuration fra Saaret, men ingen Ansamling eller Smerte i Kapslen. Denne Suppuration strakte sig efterhaanden opad hele Laarets Udside, udenpaa Fascien.

22de Juni gjordes Incision

ved den øvre Ende af Abscessen, og Suppurationen ophørte efterhaanden; men der var imidlertid optraadt nogen Svulst og Ømhed af Knæet, som holdt sig uforandret, uden nogen synderlig Ansamling, indtil

18de August, da den ganske var forsvunden.

Oven Senge.

20de Aug. Han gaar omkring uden nogen Smerte i Knæet; men der er nogen Fortykkelse om den nedre Del af Saaret og kun en ringe Grad af Bevægelighed (c. 35°) i Ledet. Han begærer

18de September at udskrives

for udenfor Hospitalet at fortsætte Brugen af

Lokalbade.